Első évfolyam. 1875. 4. szám.

Felelős szerkesztő:
HALÁSZ IMRE.
Szerkesztőségi iroda:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Szétküldés körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

ESTI KIADÁS.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Budapest, hétfő, január 4.

Kiadó-tulajdonos:
HALÁSZ IMRE.
Kiadó-hivatal:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
helyben és vidékre { Egy évre .. 20 frt | Negyedévre .. 5.—
Félévre .. 10 „ | Egy hóra ... 1.80
frt.
Egy szám ára 6 krajczár o. é.
Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számittatnak.

KÖNYVTÁRA

Előfizetési felhivás
a
KÖZÉRDEK
czimü
POLITIKAI NAPILAPRA.

A „Közérdek“ hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész iven, hétfőn s ünnep utáni napokon mint esti lap, legnagyobb féliven, tehát mindennap meg fog jelenni.

Midőn a politikai anyag nagy tömege megkivánja, rendkivüli mellékleteket is fogunk adni.

Vezérczikkeinkben a politikai, nemzetgazdasági, pénzügyi és társadalmi kérdéseket elsőrangu publicistikai erők fogják tárgyalni.

Az országgyülés, a bizottságok és pártclubbok tárgyalásairól hü értesitésekkel szolgálandunk.

A főváros ügyeit függetlenül az egyes párttöredékektől beható figyelem s szigoru birálat tárgyaivá teendjük.

Külföldi rovatunk alaposan tájékozandja olvasóinkat a világeseményekről s eredeti levelezéseket hozand a nagy európai fővárosokból.

Táviratink s ujdonsági rovatunk a legujabb eseményekről gyorsan értesitendi olvasóinkat.

A tudományos és közhasznu intézetek és egyletek működését ismertetni s a szükséghez képest lelkiismeretesen ellenőrizni fogjuk.

Mindenkor tekintettel leszünk a vidék érdekeire s hasábjainkat megnyitjuk a közönség jogos panaszainak s felszólalásainak.

Tárczánk az irodalmi, művészeti és társaséleti mozgalmak hü tükre s az érdekes és tanulságos olvasmányok gazdag tárháza leend.

Adni fogunk továbbá egy rendkivül érdekes társadalmi regényt

A „MÁSOK PÉNZE“ Gaboriau Emiltől
ZICHY CAMILLA jeles fordításában.

Lapunk körül oly nagy számu s oly kitünő irodalmi tehetségeket sikerült csoportositanunk, hogy bizton reméljük, miszerint a müvelt magyar közönség igényeit minden tekintetben kielégiteni képesek leszünk.

Előfizetési feltételek.

Budapesten, házhoz hordva és vidékre, postán küldve:
Egy évre . . . . . 20 frt. | Negyedévre . 5 frt — kr.
Félévre . . . . . 10 „ | Egy hóra . . 1 „ 80 „

Az előfizetési pénzek a „Közérdek“ kiadóhivatalába (egyetem-utcza 4. szám) intézendők.

Gyüjtőknek minden tizre egy tiszteletpéldány jár.

Vidéki előfizetések legczélszerübben postai utalványnyal eszközölhetők.

A „KÖZÉRDEK“ KIADÓ-HIVATALA
(FRANKLIN-TÁRSULAT egyetem-utcza 4. sz.)

Alfons és Bismarck.

Budapest, jan. 4.

Most épen egy éve és néhány napja, hogy egy század katonaság a corteseket szétkergette és a kormányt, melyet ezek támogattak, megbuktatta. Ez a legkönnyebb módon ment végbe, a nélkül, hogy egy puskalövés történt volna. — Serrano ismételhette Cromwell ismert szavait: „szétkergettem a parlamentet és egy kutya sem ugatott utána Londonnak utczáin.“ Hasonló könnyedén lőn Serrano a hatalom polczáról letaszitva és épp oly gyorsan a mint oda följutott. Egy katonai pronunciamento emelte fel, hasonló pronunciamento buktatta meg. Az európai hatalmak nagy részének elismerése nem sokat használt neki. Nem vette használt sem hatalmának fönntartására, sem a karlista lázadás legyőzésére. Serrano bukása az orosz kormánynak nagy elégtételül szolgálhat. Az orosz diplomatia előrelátást bizonyitott, midőn vonakodott elismerni egy kalandor kormányt, mely még saját országának elismerését sem birta. Azonban másfelől természetesnek látszik, hogy Bismarck hg. Serrano kormányát elismerte és ez elismerést a többi hatalmak részéről is sürgette. A német kormánynak szükségképen minden spanyol kormányt, mely Don Carlos és a spanyol ultramontánok ellen küzdött, támogatnia kellett és ezenkivül czéljainak leginkább egy republicanus kormány felelt meg; ha Bismarck herczeg elérheti azt, hogy Serrano kormánya magát consolidálja és legyőzze Don Carlost, ez által támpontot nyujt a franczia republicanusoknak, hogy ezek Francziaországban is a köztársasági kormányformát egy időre fenntartsák. A spanyol események visszahatása Francziaország benső viszonyaira nem maradhat el.

Minden jel arra mutat, hogy Bismarck herczeg már darab idő óta meggyőződött Serrano kormányának tarthatlanságáról. E kormány naponként növekedő szétbomlása, financialis zavarai, Loma megveretése, Serrano hadimüveleteinek elnapolása — mindannyi intő jelenségek voltak, melyek egy oly éleslátásu államférfiu figyelmét, minő Bismarck, nem kerülhették ki. A cancellár belátta, hogy Spanyolországnak király kell. E perez óta a mozgalom, mely Alfons herczeget trónra emelte, folyamatba jött.

A spanyol főurak felirata az asturiai herczeghez, ennek válasza, — Alfons utazásai Berlinbe, késő bb Angliába és látogatása a franczia császári herczegnél, végre megjelenése Párisban, a hol a spanyol emigransok által mint király fogadtatott, — mindez összevéve sejtetni engedte, hogy valami készülőben van.

Ismételjük, hogy Alfons herczeg trónralépte a francziaországi eseményekre visszahatás nélkül nem maradhat. Miután az Orleans herczegek alávetették magukat Chambord grófnak, Francziaországban a jelen európai viszonyok közt csak republikanus vagy bonapartista kormányról lehet szó. Bismarck herczeg kimondta az Arnim-pör folyamában napvilágra jött sürgönyökben, hogy végre is egy franczia császári kormánynyal még meglehetne élni, és ennek létrejötte az európai béke fenntartását nem zavarná meg. Azt is kijelentette, hogy Németország érdeke nem kivánja azt, miszerint Franczia ország a „mocsárban elsülyedjen“. Bismarck herczeg e nyilatkozatait összetéve Alfons herczeg trónrajutásának előmozditásával, önként azon következtetésre jutunk, hogy Bismarck a császárság hatalomra jutását Francziaországban előrelátja és e jövő esemény fejlődését inkább elősegiteni ohajtja, mintsem ellentétbe tenné magát oly eshetőséggel, melynek bekövetkezését elkerülhetetlennek tartja; mert ha a Bonaparták Németország segélyével jutnak kormányra, bizonyára könnyebb leend Francziaországgal a jó viszonyt fenntartani, mint akkor, ha Bismarck a bonapartismus érdekei ellen működik.

Alfons herczeg a spanyol trónon csak ugy tarthatja fenn magát, ha Francziaország megszünik köztársaság lenni; tehát mindent el kell követnie, hogy Francziaországban a harmadik császárság létrejöjjön. Az események logicai összefüggését tagadni nem lehet; ha egy követ légbe röpitünk, az ott nem maradhat, hanem sulyánál fogva okvetlen le kell hullnia; a mely perczben Bismarck elhatározta Alfons herczeg trónraléptét előmozditani és őt elismerni, azon perczben számot kellett vetni magával arról is, hogy Francziaországban a császárság esméje nem sokára győzni fog.

Bécs, jan. 3
(Eredeti levél.)

Az 1872. május 14-ki a jövő pápaválasztásra vonatkozó német körjegyzék közzétételét mint tudva van, egy commentirtnek kisérte bevezetés gyanánt, mely a körjegyzékre adott választ illetőleg azon titoktartási kötelezettségre utal, melylyel egy kormány más kormányok irányában tartozik. Az e tekintetben gyakorlott discretiónak azonban még van egy más oka is.

Azon válaszok, melyeket a kormányok Bismarck herczeg felszólitására, hogy a pápaválasztás iránt megegyeznének, adtak, a mint jó forrásból hallom, kivétel nélkül jóakaratu s udvarias elutasitást foglaltak magukban. Nem is történt tényleg semmiféle megegyezés s az eszmecserét a berlini kabinet sem folytatta tovább. A bécsi kabinet válasza sem igen volt több mint udvarias tudósitás arról, hogy az illető közlést megkapta. A dolog lényegét illetőleg nem volt válaszában más, mint azon megjegyzés, hogy ő felsége Ferencz József azon történeti jogáról, hogy a kandidatióból egy jelöltet kizárhasson, adandó esetben lemondani nem szándékozik.

Lónyaypárti demonstrátió hire jár többfelé, mely ugy folyna le, hogy gróf Lónyaynál Meránból való hazaérkezése után (melyet mára vagy holnapra várnak), a „vacsorapártiaknak“ nevezettek tömegesen jelennének meg uj évi tisztelgésre, s gróf Lónyaytól egy a Tisza Kálmánéhoz hasonló enunciácziót remélnek. A dolog — mint értesülünk — ugy áll, hogy szóba jövén az a terv, mely szerint a Deákpárt egy albumot nyujtson át Deák Ferencznek uj évi ajándékul, melyben minden Deák-párti képviselő arczképe bentfoglaltassék, többen azt inditványozták, hogy ugyanez alkalomra egy 100 arczképből álló albumot nyujtsanak át gróf Lónyay Menyhértnek is, mintegy elismeréseül az utóbbi időben elfoglalt politikai magatartásáért. A Deákpártból gróf Lónyay tisztelői és barátai készségesen ajánlották föl arczképeiket ugy, hogy az album már az első napokban megtelt. Az összes demonstratio tehát ez album átnyujtásából álland, mely ezen alakjában, ugy halljuk, egyátalán nem akar demonstratio lenni a Deák-párt ellen.

Budapest, jan. 4.

A vasárnapi lapok Tisza Kálmán ujévi nyilatkozatával foglalkoznak. Hogy a balközép vezérének szavai lelkesitő hatással még saját pártlapjaira sem voltak, nagyon természetesnek találjuk. Tisza maga sem lelkesült; mert nem volt miért lelkesülnie: azért sem az „Ellenőrjét“ sem a „Hont“ nem volt képes felvillanyozni. Mindkét lap bágyadt hangulatán meglátszik azon szomoru érzet tudata, hogy ők egy oly pártnak, oly ellenzéknek közegei, mely a többség által elkövetett hibák s az ország mai helyzete daczára sem képes soha a maga jóvoltából kormánypolczra felküzdeni magát. Igen, Tisza Kálmán uj évi nyilatkozata határozottan elárulja a balközép ezen ősi gyengéjét, melyet „annak idején“ kormányképtelenségnek keresztelt el.

A jelen országgyülés léte már nagyon rövid, márcz végén vagy ápr. elején valószinüleg fel fogják oszlatni, s igy ma az uj választásoknak csaknem küszöbén állunk. Az eddigi többség belpolitikája ellen az országban alapos panaszok vannak napi renden, maga a jobboldal is határozottan hangsulyozza már, hogy gyökeres reformokra van szükségünk minden téren. Ha valaha, most volna itt a döntő pillanat egy helyes alapokon nyugvó ellenzéki politika diadalára. Mit tesz ily alkalommal az ellenzék vezére Angliában? kilép önérzettel a forumra, hivatkozik a többség tévedéseire, melyek a közügyek hanyatlását vonták magok után; rámutat saját pártjára s felhivja a nemzetet, hogy az ország helyesebb vezetése végett ezt tisztelje meg többségi bizalmával. Igéri, hogy az ő pártja (egymagában is) képes megfelelni az országkormányzat nagy tisztének.

S mit tesz nálunk Tisza Kálmán? Coalitiót sürget, minden áron a többség egyrészének támogatására törekszik, nem is emliti a balközép eddigi cardinális elveit, melyek őt a Deákpárttól elkülöniték. S ezzel fényesen beismeri, hogy az ellenzék egy kormányképtelen párt, mely egymagában még ma sem vállalhatná magára az ország ügyeinek vezetését, még ha rábiznák se! Ha a balközép közjogi programmjában az életképességnek csak egy szikrája rejlenék, az uj választások évének első napján Tisza diadalmasan kellett volna hogy hirdesse elvbarátai előtt s az országnak, hogy megérkezett a régen áhitott alkalom nagy közjogi elveinek valósitására. Tisza azonban ügyesen átsiklik e ponton. Vajjon nem hallgatag beismerése-e ez a balközép téves közjogi politikájának?

Szóval Tisza beszéde ujabb ünnepélyesen kiállitott szegénységi bizonyitvány a közjogi ellenzék számára.

Csodálhatjuk-e aztán, ha az „Ellenőr“ a helyett, hogy győzelmi tárogatókkal a szélrózsa minden irányában lelkesülve hirdetné az ellenzék vezérének ujévi szónoklatá, Hamlet „lenni és nem lenni“ rémes kérdésén mereng s a liberalis és conservativ-párt megalkotásának esélyeit fejtegeti. Igy t. laptársunk! nem nagy propagandát csinál ön vezérének.

A „Hon“ pedig nagy kételyek közt hánykódik a miatt, hogy ugyan miért hagyta ki Tisza ujévi beszédéből a közjogi kérdés politikai oldalait is? A „Hon“ szereti hinni, hogy a balközép ezt csak azért mellőzi, mert ez többé már kérdésbe — akarjuk mondani — változás alá sem jöhet s azt Tisza a jelenlegi parlamentben ugy se valósithatván, a jövőre tartja fenn azokat. Mi szeretjük hinni, hogy ha valaha, mindenesetre ma kellett volna Tiszának hangsulyoznia, mit a közelgő választásokban elérni akar, s a mit ma elhallgatott, azt ő valószinüleg a messzejövő homályában sejtheti, ha ugyan sejti. Azért hát ne törje a fejét Tisza Kálmánon.

S mindehhez még az is nagyon jellemző, hogy a „Hon“ előre meg van győződve arról, hogy a jobboldal Tisza koalitionális jobbját nem igen fogadja el. E meggyőződés ismét egyik alapos jele az önbizalmatlanságnak.

S ezek után kivánunk boldog uj évet a közjogi ellenzéknek.

A jobboldali lapok mind époly kevés sikert jósolnak Tisza legujabb kisérletének, mint mi.

A „P. Lloyd“ ugyan kissé fájón tekint vissza saját coalitionalis eszméjére s jól esett volna neki, ha Tisza Kálmán oly nyilatkozattal lép vala föl, mely ezt a tervet még ezen országgyülés alatt diadalra segitette volna. De hiába, a sors végzetében s a balközép kormányképtelen közjogi politikájának következményeiben meg kell nyugodnia.

Az „Ung. Lloyd“ nyilatkozata a balközépet élesen figyelmezteti politikai hibáira. Azt kérdi Tiszáéktól: „teljesitettétek-e ti kötelmeiteket? Hiába mondja Tisza: hogy az ő pártja minden pillanatban kész volt az ország bajainak orvoslására közremüködni. Mert vajjon részt vett-e a balközép a delegatiókban, hogy ott ellenőrzési kötelmeit hazafiasan teljesitette volna? Avagy hol vannak a balközép positiv javaslatai a közigazgatási és müvelődési kérdésekben? Talán a megyei gazdálkodás dicsőitését csak nem sorozza ezek közé? Vagy azon akadályokat tekinti ily reformjavaslatoknak, melyeket a közoktatás modern fejlődésének utjába vágott?“

—

A „P. Napló“ Tisza beszédéből azt látja, hogy a coalitió hosszu időre elmarad. „Tisza e beszédével — ugymond a „P. N.“ — csak azért jött közelebb a Déák-párthoz, hogy ezt annál nagyobb erővel taszitsa el magától.“ — Igen ám, csakhogy a mennyire közeledett Tisza a jobboldalhoz a mai lapok nyilatkozataiból itélve, ez épannyira távolodik tőle s igy nem igen lesz alkalma Tiszának a jobboldalt magától eltaszitnia, különben a „P. N.“ kijelenti, hogy szeretné ha csalódnék, kérdés ha nem akkor csalódnék-e, ha szeretetének tárgya teljesednék. S t. laptársunk, noha az eddigi coalitionalis kisérletek nem sikerültek, kész azt kedvező alkalommal mindannyiszor ismételni. Vajjon nem mindannyiszor meddő munkapazarlás lenne-e ujabb és ujabb egyesületi kisérleteket tenni oly párttal, mely a harczot ma már — ugy látszik — magáért a harczért s nem czéljáért kedveli?

Petőfi utolsó levelei.

A „Vasárnapi Ujság“-ban olvassuk:

Petőfinek Maros-Vásárhelyről, 1849. julius 22-éről és julius 29-éről (tehát a segesvári csata előtt két nappal) nejéhez irt két levele, s különösen az utóbbi, minden valószinüség szerint a legutolsó, a mi a nagy költő tollából kijött. Legalább nincs semmi jel, semmi adat, a mi tőle későbbi irat létezésére mutatna még. S már e tekintetből is oly ereklyéül tekinthetők e levelek, melyeket nem nézhetünk kegyelet, nem olvashatunk megindulás nélkül.

Petőfi neje e két levelet „mint legbecsesebb örökséget“ hagyta fiára Zoltánra. Én e leveleket másolatban még 1869 elején kapván Zoltántól, hitelességükért jótállhatok. Hogy Petőfi többi levelei, melyeket nejéhez még ennek leánykorában s később is irt, hova lettek: nem tudom. *

Az alább közlött két levél mindenikén a külczim a következő:

Petőfi Sándornének
Tordán
a református papnál Miklós Miklósnál.

I.

Maros-Vásárhely, jul. 22. 1849.

Kedves lelkem Juliskám, késő este van. Az imént értünk ide. Holnap korán reggel indulunk Udvarhelyre. Bem utolsó levelét Brassótól félnapi járó földre irta ide ezelőtt három nappal. Nem tudom, hol kapjuk meg? talán Brassóban vagy már azon is tul.

Tisztelem Miklósékat.
Csókollak titeket, szentségeim.
Irni fogok, valahányszor lehet.

* Hogy az itt közölt levelek az eredetiből másoltattak, Gyulai Pál is bizonyitja, a kinek e leveleket megmutattuk. Ugyancsak töle értesülünk arról is, hogy Petőfi neje, halála előtt, férjének hozzá irt más leveleit megsemmisitette s csak az itt közlötteket hagyta fiára. — Nemsokára Petőfinek Bemhez irt levelei közül is közleni fogunk egy párt, melyeknek első fogalmazványa megmaradt Petőfi iratai között s testvére Petőfi István beküldötte Gyulainak, hogy közölje s az értök járó tiszteletdijat adja be az irói segélyegylet pénztárába. Török Károly ur is az irói segély-egylet pénztárába adta be az e közleményért fizetett tisztelet-dijat.

Szerk.

A MÁSOK PÉNZE.

REGÉNY.

Irta: **GABORIAU ÉMILE.**

Francziából forditotta: ZICHY CAMILLA.

I. Az élő fabábok.

III.

A párisi rendőrbiztosok rendesen nem épen az első jöttmentek szoktak lenni és ha mégis kijátszatnak, azért és ugy történik — mert nekik ugy tetszett.

Szerény czimök mögé a tiszti karok tán legkomolyabbika rejtőzik, csaknem az egyedüli, mit a nép is ismer; egy óriási hatalom és oly határozott befolyás, hogy a zsarnok Lajos-Fülöp uralkodása alatt, a kormányemberek legbölcsebbje egy szép napon a szószékről merte hirdetni a szavakat: „Adjatok nekem Párisban husz ügyes rendőrbiztost, és minden kormányt nélkülözhetek; tiszta nyereség marad száz millió.“

Született párisi létére e hivatalnoknak ideje volt városának minden zige-zugát kiismerni már akkor, midőn csak csendbiztos volt. A legfényesebb existenciák sötét háttere előtte feltárta rejtélyeit. A leghihetetlenebb dolgok besugattak neki. Meghallgatta a leghajmeresztőbb vallomásokat. Ő tudja, mily feneketlen mélységekre süllyedhet az emberiség, s a látszólagosan legjózanabb fejek mily tévutakra juthatnak. A munkásnő, kit férje üt és a nagyvilági hölgy, kit férje meglop, egyaránt hozzá fordulnak. Ő utána küldött a boltos, kit neje megcsalt, és a milliomos, ki a szédelgések áldozata lett.

A szenvedélyek mind, csaknem kivétel nélkül, végzetszerüen az ő irodájába, e világi gyóntatószékbe vezetnek. Két millió lakosnak szennyes ruhája szép csendesen, az ő jelenlétében mosatik.

Azon párisi rendőrbiztos, ki tiz esztendei működés után még egy ábránddal birna, még valamibe e világon hinni tudna, vagy bármi felett csodálkozni volna képes: csak ostoba bolond lehetne.

Ha még képes az elérzékenyülésre — kétségkivül igen becsületes ember.

Az, ki Favoral úrnál megjelent, már meglett korú volt, jégnél fagyosabb, azonban jóindulatú, s ama bizonyos felületes, külső nyájassággal birt, mely oly ijesztő, mint például a hóhérok udvariassága az átöltözés alatt.

Éles, apró szemeinek egy pillantása elég volt reá, hogy tisztán olvashasson e polgárok arczvonásaiból, midőn rájok nyitott, s őket a feldult asztal körül állva találta.

Egy mozdulattal a küszöbre parancsolá kiséretét és nyugodtan kérdé:

— Favoral Vincze úr?

A pénztárnok vendégeit, Desormaeux urat kivéve, a rémület elnémitá. Mindegyiknek úgy látszott, mintha a rendőri jelenlétnek szégyenéből neki is kijutna a maga része. Ama jó bolondok, kiket a titkos játékbarlangokban rajtakapnak, szoktak ily megalázott képeket vágni.

Végre Chapelain ur, a volt gondnok zavarát leküzdve felelt:

— Favoral úr nincs már itten.

A rendőrbiztos összerezzent.

Mig az alkudozás folyt az ajtón keresztül, ő jól tudta, hogy azok benn időt akarnak nyerni, s ha vállvetett erővel fel nem robbantották a zárt, azért volt, mert a biztost Desormeaux ur neve tartóztatá és Desormaeux úr czime, miután ő osztályfőnöke az igazságügynek.

Azonban gyanúja nem terjedt túl néhány compromittáló irat megsemmisitésén. Mig valósággal más történt.

— Uraim, önök megszöktették Favoral urat? szólt.

Senki sem felelt.

— Ez annyi, mint a vallomás.

— Jó, — folytatá. Honnan szökött el?

Még mindig nem feleltek . . . .

Desclavettes úr szivesen megtoldotta volna jócskán ama negyvenötezer frankot, melynek veszteségét ma este tudta meg, ha ily áron Desclavettes asszonynyal száz mértföldnyire lehetett volna e helytől.

— Hol van Favoralné asszony, kérdé a rendőrbiztos, ki igen jól látszék tájékozva lenni. Hol van Gilberte kisasszony és Favoral Maxence úr?

A csend folyvást tartott. Az ebédlőben levők közül egy sem tudhatá, mi történt Gilberte kisasszony szobájában, és minden szó árulássá válhatott.

Ekkor türelmetlenkedni kezde a biztos.

— Fogjanak egy lámpát, szólt az ajtóban maradt rendőrökhez, és világitsanak, majd nyomára jövünk magunk is . . . . .

És a legcsekélyebb tétovázás nélkül — miután a tolvajok és kéjhölgyek után csak a rendőrség látszik még birni azon szabadalommal, hogy mindenütt „otthon“ érezze magát — átment a salonon és Gilberte kisasszony szobájába lépett ugyanazon perczben, midőn a fiatal leány az ablaktól távozott.

— Ah! tehát arra szökött meg! kiálta.

És most ő is oda rohant és kikönyökölve rajta, mindaddig ott maradt, mig jól szemügyre nem vevé az egész környezetet és tájékozva nem volt a lakás fekvése iránt.

— Világos, — mondá végre, ezen ablak egy szomszéd ház udvarára nyilik. . . .

E szavakat a rendőrök egyikéhez intézé, ki a megszólamlásig hasonlitott a délután feltünt kérdezősködő inashoz.

— A sok haszontalan hir helyett, mit összeszedett, tevé hozzá a biztos, jobb lett volna tüzetesen a ház kijáratairól tudakozódnia. . . .

Ki volt jitszva, azonban sem haragot, sem boszuságot nem tanusitott. Ugy látszott, mintha eszeágába sem lenne a szökevény üldöztetése. Gilberte kisasszony szemeiből, Maxence arczából, de leginkább Favoralné magatartásából kiolvasá, hogy jelenleg ez ugyis hiábavaló dolog lenne.

— Nézzük át legalább az iratokat, szólt.

— Férjem minden iratai, felelt most Favoralné, dolgozó-szobájában vannak.

Ama szoba, mit Favoral úr oly büszkén dolgozó-szobájának nevezett, négyszögletes kis helyecske volt, meszelt falakkal és gyér világitással.

Bútorzatféléből csak egy ódon, tolóajtókkal ellátott irószekrény állt benne, egy kis rácsozott szekrényke, nehány polcz, melyeken halomra gyüjtött hirlapcsomagok és cartonok valának, és két-három fehér faszék.

— Hol vannak a kulcsok? kérdé a rendőrbiztos.

— Uram, azokat apám mindig magával szokta hordani, felelt Maxence.

— Menjenek lakatosért.

A kiváncsiság, mely még a félelem fölött is győzedelmeskedett, lassanként mind oda csalta a Kölcsönös hitelbank pénztárnokának vendégeit; Desormeaux ur, Chapelain ur és még Desclavettes ur is előjöttek és az ajtó keretében állva, éber figyelemmel követék a biztos minden mozdulatát, a mint most, a lakatost várva, sebtiben átvizsgálá a papircsomagokat, melyek szabadon hevertek az iróasztalon.

Néhány percz mulva, nem birván fékezni türelmetlenségét, a bronzkereskedő félénken felszólalt:

— Szerénytelenség volna-e, ha kérdést tennék, mivel vádoltatik szegény Favoral?

— Sikkasztással, uram.

— És az összeg — nagy-e?

— Ha csekély lenne az összeg, azt mondtam volna: Favoral urat lopással vádolják. A sikkasztás csak egy bizonyos nagy számon felül kezdődik,

A biztos gunyoros modora által ingerelve, Chapelain ur folytatá:

— Favoral ur t. i. barátunk volt . . . . és ha barátainak segélye tán kimenthetné őt jelen rosz helyzetéből, szivesen . . . . .

— Uraim, itt tiz, tizenkét millióról van szó!

Lehetséges volt-e ez? A valószinüség látszatával birt-e ez? Ki képzelheté magának Thaller báró pontos, módszeres pénztárnokát, kinek ujjai között annyi millió siklik keresztül?

— Ah uram! kiáltá Favoral asszony, ha valami megnyugtathatna, az összeg óriási nagysága tehetné! Férjem egyszerü szerény izlésü ember volt . . .

A rendőrbiztos fejét rázta:

— Vannak szenvedélyek, szólt lassan, melyeket semmi külső jel nem árul el. A játék iszonyubb a tűznél is. A tűzvész után legalább hamuvá vált romokat találni. Mi marad az elvesztett játszma után? Herczegi vagyonokat lehet a börze örvényébe dobni a nélkül, hogy egy árva nyomuk maradna . . . . . .

A szerencsétlen asszonyt ez még meg nem győződteté.

— Esküdni mernék uram, erősité, hogy férjem élete minden egyes órájának használatát ösmerém . . . .

— Asszonyom, ne esküdjék . . . . . .

— Valamennyi barátunk tanusithatja, mily fukar volt a férjem . . . .

— Itt, asszonyom, kegyed és gyermekei irányában, azt hiszem és látom is — de másutt? . . . .

A lakatos megérkezése félbeszakitá a párbeszédet s két percz alatt az ócska szekrény minden zára nyitva állt.

De a rendőrbiztos hiába kutatá át a számos fiókot. Nem talált ott semmit, csak ama hasznavehetetlen régi papirokat, melyekből szent emlékeket csinálnak azon emberek, kiknél a rend bálványnyá vált. Nem talált egyebet elavult értéktelen leveleknél, husz évről felhalmozott számlákat s még a mészárszék heti számlái is előkerültek.

— Idővesztegetés, dörmögé . . . itt nem találunk semmit.

Csakugyan már le akart mondani kutatásairól, midőn a többieknél vékonyabb iratcsomag vonó magára a biztos figyelmét. Felmetszé a zsineget, mely összetartá, s csaknem egyidejüleg felkiálta:

—, Teringettét! Tudtam, hogy igy lesz!

És Favoral asszonynak odanyujtá az iratot:

— Kérem asszonyom, — szólt, — olvassa el ezt.

Számla volt. Favoralné elolvasá:

„Eladatott Favoral urnak egy indiai cashmire-shawl: nyolczezerötszáz frank.

Köszönettel átvettük:

Forbe és Towler.“

— Asszonyom, tehát kegyed nyüttve volna el a pompás shawlt? kérdezé a biztos . . . .

A szegény asszony elképedt . . . .

— Thaller báróné sokat költ, dadogá. Férjem gyakran fontos vásárlásokat tett számára.

— Csakugyan gyakran, vágott szavába a rendőrbiztos, mert van itten még elég kifizetett számla: egy pár fülön-függő, tizenhatezer frank; karperecz, háromezer frank: egy salon-butorzat, egy ló, két bársonyruha . . . . Ha ez nem is az egész tiz millió, legalább azoknak egy része!

(Folyt. köv.)

Légy nyugodt és béketürő, a mennyire lehetsz.
Higy!
Remélj!
Szeress!

A sirig és a siron tul örökre
hűséges férjed
Sándor.

II.

Maros-Vásárhely, jul. 29. 1849.

Kedves édes Juliskám, e szempillantásban értem ide vissza hat napi szakadatlan utazás után. Fáradt vagyok; kezem ugy reszket, alig birom a tollat. Megkaptad-e előbeni két levelemet? egyiket innen, a másikat Kézdi-Vásárhelyről irtam. Elmondom röviden utamat. Itt hallottuk, hogy Bem egy csapattal Moldvába ment. Utána rugaszkodtunk Udvarhely, Csikszereda, Kézdi-Vásárhely, Bereczkfelé; ott találkoztam vele, már visszajött Moldvából, hova lázitó proclamátiókat vitt be s ráadásul kegyetlenül megdöngetett négyezer oroszt egy zászlóaljjal. Bereczken jön hozzá a tudósitás, hogy Szász-Régennél megverték a mieinket, s ezek borzasztóan szétfutottak, vágtatott tehát ide a bajt helyrehozni, Kézdi-Vásárhelyen, Sepsi-Szentgyörgyön, az erdővidéken, Udvarhelyen keresztül; én vele. Rohantunk szinte megállás nélkül. Iszonyu ut volt. Most vagy két napig itt leszünk, mig a sereget egy kissé rendbe szedi, aztán mit teszünk? ő tudja. Előbbeni levelemben irtam, hogy Csik-Szeredának és Kézdi-Vásárhelynek gyönyörü vidéke van; Sepsi-Szentgyörgyé talán még szebb, a város is jobban tetszik. Majd körülményesebben megvizsgáljuk, ha együtt utazzuk be Háromszéket, mint a fészket rakni akaró fecskék. Bemmel Bereczken találkoztam; megálltam hintaja mellett, s köszöntem neki, ő odapillant, megismer, elkiáltja magát és kinyujtja felém karjait, én fölugrom, nyakába borultam, összecsóltuk és csókoltuk egymást, „mon fils, mon fils, mon fils!“ szólt az öreg sirva. A körülálló népség azt kérdezte Egressi Gábortól, hogy „fia ez a generálisnak?“ Most még sokkal nyájasabb, szivesebb, atyaibb iránt am, mint eddig, pedig eddig is az volt. Ma azt mondta a másik segédtisztnek: „Melden Sie dem Kriegsministerium, aber geben Sie Acht, melden Sie das wörtlich: Mein Adjutant der Major Petőfi, welcher abgedankt hat wegen der schändlichen Behandlung des Generals Klapka, ist wieder in Dienst getreten.“ Szinte ma az utban mondta, hogy neked itt Maros-Vásárhelyt csináljunk szállást, s ide hozzalak. Nekem is ez a fő vágyam, de mig erősebb lábra nem állunk a szomszédban levő oroszok irányában, addig ezt tenni nem merem. Csak két mérföldnyire vannak innen, s az idevalók a napokban is szétfutottak, mint a csirkék. De mihelyt némileg biztos lesz e hely, az lesz első dolgom, meg lehetsz felőle győződve. Hogyan vagytok, kedves édes imádott lelkeim? ha én hallhatnék valamit felőletek! ha lehet, ha valahogy szerét ejthetted, irj, csak egy szócskát is, édes angyalom. Én nem mulasztom el az arra menő alkalmakat. Szopik-e még a fiam? válaszszátok el minél előbb, s tanitsd beszélni, hogy meglepjen. Csókolom a lelketeket és sziveteket milliomszor, számtalanszor!

Imádó férjed
Sándor.

Közlünk egyuttal még egy érdekes Petőfi-ereklyét.

Petőfi 1848 deczember elején Debreczenből a nemzetgyüléshez egy csatadalt küldött be, az alább következő levél kiséretében, mely a képviselőház deczember 4-diki ülésében fel is olvastatott, s akkor a lapokban is kinyomatott. Azóta ujra közölve nem volt, s igy fölelevenitése legalább is nem fölösleges.

A csatadal, a képviselőház határozatából több ezer példányban kinyomatván, a hadsereg közt szétosztatott. Költeményei uj teljes kiadásában is meglevén, nem tartjuk szükségesnek itt egészen közölni, elég reá utalnunk. Kezdete ez:

Trombita harsog, dob pereg.
Kész a csatára a sereg.
Előre!

A kisérő levél igy hangzik:

„Képviselő polgárok!

Milyen nagy fontosságu lehet egy kis költemény, bizonyitja egy francia tábornok levele, ki azt irta a conventnek, hogy vagy küldjenek neki tetemes segédsereget, vagy küldjenek egy kiadást a marseillaiseből. — Ha elég buzditónak találják önök a következő költeményt, nyomassák ki annyi példányban, a mennyit szükségesnek fognak látni, s küldjék szét országszerte a magyar táborba. Részemről igen óhajtom, hogy miután szigoru körülményeim elvonták egy kis időre a hadipályáról személyemet, legalább lélekben az alatt is részt vegyek nemzetem harczaiban.

Petőfi Sándor.“

Tanügy.

+ A budapesti tanitók segélyegyletének igazgató-tanácsa m. vasárnap január 3-kán tartotta meg ez évi első ülését, s ezuttal is a kölcsönért folyamodó tanitóknak 600 frtot szavazott meg s utalványozott. Hogy ezen szép intézet, melyet Zichy Antal hivott életre, mily áldásdusan működött a lefolyt évben, azonnal meggyőződhetünk, ha figyelembe veszszük, hogy 8 hónap alatt 6200 frtnyi kölcsönt nyujtott a fővárosban működő s szigoru körülmények közé jutott tanitóknak.

Az intézet olcsó kamatot követel s 20 havi részletekben fogadja el a visszafizetést, jelenleg csak kisebb összegeket nyujthatott egyeseknek, de mégis 38 szorult helyzetbe jutott tanitón segitett, kik hálával halmozzák el az intézet nemeslelkü inditványozóját. — Szószoros értelemben vett segélyért nem folyamodott az egylethez egyleti tag — de idegenek elegen, ezeket eddigelé azonban az elnök segitette sajátjából.

— Az egylet márczius havában fogja ezévi közgyülését megtartani. mikorára reméljük, hogy minden egyes fővárosi tanitó tagja leend ezen egyletnek, mely iránt ez ideig sokan közömbösek maradtak. A jég meg van törve. Az intézet elnöke jelenleg Zichy Antal, alelnöke Bója Gergely, titkára Lakits Vendel és pénztárnoka Barczen János, az intézet helyisége József-városban a statió-utczai iskolai épületben van.

A II-ik egyetemes tanitói gyülés 50-es bizottságának a fővárosban tartózkodó tagjai f. évi jan. 6-án d. e. 10-órakor a népnevelők pesti egyletének helyiségében gyülést tartanak.

A „Népnevelők pesti egylete“ f. hó 6-án d. u. 4 órakor az egylet helyiségében tisztujitó közgyülést tart.

—

(„A néptanitók évkönyve“ I. évfolyam, kiadja Rónai Ferencz budapesti községi és polgári-iskolai tanár. Ára 1 frt 20 kr.)

Azon 187 lapra terjedő munka, melynek czime főnebb olvasható, hazai néptanitóinknak egyik fölöttébb érzett szükségletét igyekszik pótolni. Csakis igyekszik, mert ámbár szerkesztőjétől az összeállitási ügyességet és az évkönyvi anyag-szükségletének ismeretét eltagadni nem lehet, e munka még oly kezdetleges valami és annyira magán hordja az elsietés bélyegét, hogy előttünk ösztönszerüleg fölmerül a kérdés: vajjon nem lett volna-e czélszerübb az évkönyv megindiását egy évvel elhalasztani, mintsem ily vásári munkát adni az olvasó kezébe.

Ez a szigoru itéletünk különösen az évkönyv szépirodalmi részére alkalmazható. Ez botrányosan gyenge és mert épen a mi elejére van helyezve, igen alkalmas arra, hogy a tanügy barátjának kedvét a könyv további olvasásától elvegye. Ha a szépirodalmi részre kiirt pályázatoknak, mint a szerkesztő maga panaszolja előszavában, nem volt meg a kivánat eredményük, inkább el kellett volna ejtenie az egész részt, hogysem pár lapot oly silányságokkal megtölteni, minők, hogy egyebet ne emlitsünk, Albisi adomái. A fölvett népdalok közt sincs egyetlenegy sem, mely a közzététet benső értékénél fogva igazolná; ellenkezőleg, van köztük egy pár, melynek közzététele egyenesen a jóizlés rovására esik.

Több elismeréssel szólhatunk az évkönyv pädagogiai részéről, melyben van sok jó igyekezettel, ha nem is minden elfogultságtól mentten irott czikk. A vezéreszme, mely e czikkeken keresztülvonul, a népnevelés előmozditása, a tanitói korszellem ébresztése s egyszóval a tanitóság ügyének fölvirágoztatása. Nagy baj azonban, hogy az évkönyv e paedagogiai részében sem tud az elfogulatlanság szükséges magaslatára emelkedni, melyen alul maradva, a helyes itéletmondás a legnehezebb föladatok közé tartozik.

Nincs terünk arra, hogy minden oly tévés nézetet megigazitsunk, mely e könyvben kifejezést nyer, mert ezek száma légió. Egy-kettőt azonban az ügy fontossága iránti tekintetből lehetetlen ki nem emelnünk.

Ilyen többi közt az az elpalástolatlan ellenszenv, melyet az évkönyv szerkesztője a nőtanitói intézmény ellen több helyütt nyilvánit, és pedig leginkább a sorok közt, mert ugylátszik, nézetének egyenes kimondásához nincs meg a kellő bátorsága. Ez nagy hiba, mert ajakkal a hazai népoktatásügy fölvirágoztatását emlegetni és épen azon intézkedést ócsárolni, mely valamennyi közt leginkább volt hivatva ez ügyet emelni — semmikép nem vág össze. Ha volt és van valami, a miért a cultusminiszteriumot elismerés illeti meg, az épen a nőtanitói képezdék föllállitása. Az eredményt e téren ócsárolni és az emez intézkedésben rejlő czélt megtámadni annyit tesz, mint kislelküséget tanusitani és paedagogiai magasfoku járatlanságot árulni el. Nem mondjuk, hogy itt nincs hiba, legkevésbé helyeseljük például azt, hogy a nőképezdei fölvételek körül is amaz átkos protectio kezd szerepelni, de az intézmény ellen fordulni az néptanitók évkönyvének nem szabad.

Szintily igazságtalan a mi nézetünk szerint a tanitóképezdék föllállitása körül tett intézkedések tulszigoru birálata, melyre az irót, ugy látszik, a tanügy iránti tulbuzgóság vezette. Neki fáj, hogy az országgyülés annyi pénzt szavazott meg a képezdei épületekre, holott ez mind igen jó lett volna, pl. a tanitói nyugdijalapra. Ez utóbbi nézet nincs ugyan a könyvben annyira categorice kifejezve, de lehetetlen az okoskodást máskép kiegésziteni. Vannak képezdéink, panaszolja az évkönyv, de üresen állanak tág termeik. Igaz, hogy ha még jobbára igy van. Ebből azonban nem az következik, hogy dobra kell ütni a drága épületeket, hanem az, hogy módot kell találni e tantermek olyan megtöltésére, hogy abból hasznot huzhasson a népnevelés ügye. — Egyelőre ennyit e pont fölött; meglehet, alkalmilag még különben is visszatérünk e pont szellőztésére s akkor nem mulasztjuk el a czikkiró elfogultságát ex offo bebizonyitani.

Azon kérdésben: vajjon póttanfolyamok tartassanak-e, avagy alakittassanak tanitói önképző körök, bizonyos reservatióval magunk is az évkönyv nézetét osztjuk. Csak aztán ott el ne térjünk egymástól, ahol ez önképző körök szervezéséről lesz szó. Mert ha igaz, hogy a póttanfolyamok nem sokat érnek, igaz az is, hogy az önképző körök intézménye szintén csak surrogatum és legkevésbé képezi azon panaceát, mely minden bajt orvosolni képes.

A felnőttek oktatásának kérdését is meg kell legalább érintenünk, midőn a „néptanitók évkönyvét“ ismertetjük. Nem az első eset, midőn néptanitók nyilatkoznak a felnőttek oktatásának olynemü szervezete ellen, minőt e tekintetben pár év előtt ministeriumunk megállapitott, de az egész intézmény haszontalansága oly rikitó szinekkel még sehol föl nem volt tüntetve, mint e müben. — Szeretjük azonban hinni, hogy azon szinek, melyeket a szerző használt, midőn a felnőttek oktatásának eredmény telenségét akarta beigazolni, tulzottak s ez a czikk is egyike az — elsietetteknek és az elfogultaknak. — Elhiszszük, sőt tudjuk, hogy az a pénz, melyet a kultusminiszter a városokban, különösen a fővárosban tartott nyilvános felnőtt-oktatásért adott a középtanodai tanároknak, kidobott pénz volt, noha vele az illető tanárok fizetése korántsem volt a maga értékéhez képest dijazva, — de tagadjuk, hogy a felnőttek oktatása a néptanitók által a községi iskolákban eszközölve oly haszontalan valami lett volna, minőnek ezt a „néptanitók évkönyve“ szeretné föltüntetni. Világra szóló eredményt e téren senki sem várt, de hogy az eredmény fölért és jövőben a hazai tanitóság buzgó, az eddiginél buzgóbb közreműködése mellett még inkább föléri fogna az ország által e magasztos emberbaráti czélra meghozott áldozatokkal, ezt a tényt azon összegnek csekély volta is igazolja, mely a felnőttek oktatására az első években fordittatott ugyannyira, miszerint minden tanügy- és emberbarát csak mélyen fájlalhatja, hogy az e czélra a költségvetésbe fölvett tételek a sulyos anyagi körülmények közt töröltettek.

Egyébiránt talán még megtudnók bocsátani a „Népkönyv“ iróinak a felnőttek oktatása ellen intézett eme hadüzenetet, ha bölcseségük pótolni tudná valamikép azon veszteséget, melyet azáltal előidéznek, — hogy a hazai tanitóság kedvét elveszik. De a mit helyette javasolnak: a népkönyvtárak föllállitása e czél pótlására teljességgel képtelen. — A kilenczvenkilencz Indok közül Rónai ur tán megelégszik azon egynek fölemlitésével, hogy oly irodalom, melyből ily könyvtárt összeállitani lehetne, nálunk absolute nem létezik. Aztán meg kérdjük: mi hasznot merithet a legkitünőbb könyvtárból is az a szerencsétlen, aki az irás és olvasás elemeit nélkülözi? — Jobban meg kell tehát a végeredményt gondolni, mielőtt valaki egy hasznos intézményt oly mindentudóságot negélyező bölcseséggel elitél.

Végül magára a müre vonatkozólag megemlitjük, hogy annak kiállitása minden kritikán alul silány, másodszor, hogy az Hoffmann Pálnak, a III. ker. iskolaszéki elnökének van ajánlva.

H. L.

— (A budapesti belvárosi főreáltanoda) ügyeivel a tanári körökben ismét foglalkoznak. A lapis offensionis azon körülmény, hogy a karácsonyi trimester befejeztével e tultömött intézet tanitványaiból 70% elbukott. S itt fölelevenül azon régi, mindenesetre indokolt vád is, hogy e sajnálatos eredmény természetes szülőoka a belvárosi főreáltanoda tanári karának hiányos szervezete, a mennyiben a város által kinevezett rendes szaktanárok száma egyátalán nincs arányban azon egyénekkel, akik ez intézetnél póttanári, helyettes és rendkivüli tanári minőségben alkalmaztatnak, s egész osztályokat vezetnek anélkül, hogy ily föladat megoldásához kellőleg kimüvelve és képesitve lennének. A végső ok pedig a gazdag főváros fukarsága, mely e legfőbb iskolájánál nem engedi meg annyi rendes tanári szék szervezését, a mennyire szükség volna. Ez mindenesetre szégyen a városra nézve, de a baj szerintünk gyökeresen meg nem lesz orvosolva még uj rendes tanári székek szervezésével sem, ha a tanügyi bizottság a rendes tanáriszékek betöltésénél továbbra is követni fogja azon protectionális rendszert, mely eddigi eljárását jellemzi. Köztudomásu dolog és illetékes körökben nem egyszer méltó elkeseredést szült már, hogy a fővárosnál rendes tanáriszéket nem az kap, a ki a legkitünőbb qualificatióval bir, hanem, a ki legszorgalmasabban eljárt a tanügyi bizottsági tagokhoz alázatosan tisztelkedni, s a ki az illető tanoda igazgatójának, vagy Csengeri Antalnak különös protectiójával dicsekedhetik. — Ily eljárás mellett aztán ne csodálkozzék senki a belvárosi főreáltanoda silányságán.

Ujdonságok.

Hivatalos. *Érdemrendadományozás.* Ő Felsége Radvánszky Antal zólyomnegyei és Szent-Iványi Márton liptómegyei főispánoknak, e minőségben szerzett kiváló érdemeik elismeréseül a Szent-István-rend kiskeresztjét dijmentesen adományozni méltóztatott.

Birói kinevezés. Ő Felsége Dr. Cuckovic Uros ügyvédet a báni táblához föügyészi helyettessé és törvényszéki ülnökké nevezte ki.

Kinevezés. A szathmári m. kir. pénzügyigazgatóság által Papp László szathmári VI-od osztályu adótiszt a nagykárolyi adóhivatalhoz VI-od osztályu ellen”-ré neveztetett ki.

Névváltoztatás. Neumann Antal győri lakos és Neumann Ferencz 10-dik számu huszárezredbeli cs. k. hadnagy vezetéknevüknek »Némai«-ra kért átváltoztatása folyó évi 53,723. számu belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

Adóhivatal-beolvasztás. 1875. évi január hó 1-étől kezdve a következő szabolcsmegyei községek, névszerint: Ibrony, Kéres és Romacsaháza a nyiregyházi adóhivatalból a n.-kállói adóhivatalhoz, Gégény községe a kisvárdai adóhivatalból a nyiregyházihoz csatoltatnak.

Tegnap, vasárnap volt az első udvari ebéd a budavári királyi palotában, melyen királyné Ő Felsége hirtelen beállott gyöngélkedése miatt nem vehetett részt. Az udvari ebédre a minisztereken kivül a főrendiház több tagja volt meghiva. Az első udvari bál, ha váratlan akadályok nem merülnek föl, e hó 9-kére van tervezve.

Király Ő Felsége a belügyminiszterium utján 2000 frtot küldött a főpolgármesternek a főváros szegényei között leendő kiosztás végett.

Ő Felségeiknek a fővárosba beköltözése óta ujra élénk a budai királyi várlak környéke. A király és királyné mióta Gödöllőről a várba költöztek, teljes visszavonultságban élnek, csak egyszer-egyszer tesznek a várkertben rövid sétát. A királyi pár e hó 15—20-án fogja a fővárost elhagyni, hogy a tél hátralevő részét Bécsben töltse el. Tavaszszal azonban — mint hiliik — az udvar ismét Gödöllőre jő, királyné ő Felsége fürdői utjáig ott is fog maradni.

A fővárosból. A belügyminiszter helybehagyta a közgyülés által a tanácsnak adott pénzügyi fölhatalmazást. A fővárosi árvaszék szombaton tartotta alakuló közgyülését Kaztenczky tanácsnok elnöklete alatt.

A budapesti fővárosi betéti pénztár ez évi forgalma 7,252,000 frt volt.

Dessoir Lajos Berlinben mult hó 30-án meghalt. A boldogult egyike volt a legjelesebb német szinészeknek, ki művészetével nem egyszer ragadta el fővárosunk közönségét is. Legutóbb „Narciss“-ban lépett föl a gyapju-uteai szinházban. Az elhunyt neje már régen tébolyban szenved, s most is Budán van a Schwarzer-féle gyógyintézetben.

A budai várba vezető ut a beállott hidegek folytán oly csuszós, annyira járhatlan, hogy Silvesterestéjén miniszteri hivatalnok, midőn a vizivárosból családjával együtt a várba ment föl, neje elcsuszott, s oly szerencsétlenül, hogy czombját törte, s az orvosok attól tartanak, hogy lábát le kell majd venni.

Petőfi-ereklye. A „Hon“-ban olvassuk a következő ujdonságot: „Dr. Zádori János, esztergomi papnöveldei hittanár ur igen kedves ujévi ajándékot küldött Jókai Mórnak. Ez egy olajfestményü tájkép, mely Petőfi hagyatékának elárverezése alkalmával jutott a költő egyik tisztelőjének birtokába s azontul minden következő tulajdonos bizonyitványával ellátva a hátlapon, a főtisztelendő ur kezébe. A kép művészi kezelésre mutat, az előtérben egy csárda, a háttérben Nagy-Várad térképe. Jókai nem emlékezik már rá, hogy Blau festette-e e képet, vagy Pap Zsigmond. Ha emlékeznék rá a mű szerzője: szivesen kéri azt nyilvánosságra hozatni.“

Egy nagyherczeg gondnokság alatt. Konstantinovics Miklós, Konstantin orosz nagyherczegnek, a czár testvérének fia — mint az orosz lapok közlik — tetteiben nyilvnuló lelki betegség indokából, szomélye és vagyonára a czár mult hó 23-án kelt rendeletével gondnokság alá helyeztetett.

Az egyesült éjszak-sarkexpedició bizottsága deczember 31-kén tartotta Bécsben utolsó ülését, melyben az éjszaki sark-expedició tagjai részére begyült adományok véglegesen következőleg osztattak föl. Weyprecht kapott 6000 frtot, Payer 6000 frtot, Kepes 5000 frtot, Orel 3500 frtot, Brosch 3500 frtot, Krig örökösei 2000 frtot, Luzina 1000 frtot, Haller 1570 frtot, Zaninovics 1320 frtot, Klotz 1270 frtot Lukinovic 820 frtot, Sigic 1120 frtot, s a többi tizenegy matróz fejenként 600 frtot. Ezenkivül minden matróz kapott Fröhlich ezredes ajándékából egy db. 8 frtos aranyat, a tisztek és dr. Kepes egy igen izlésteljes ezüst etuit kaptak Klinkosch udvari ékszerész ajándékából.

A mérséktelen pálinkaivás következtében tegnap egy ember az utezán összerogyott és meghalt. A szerencsétlen a munkásosztályhoz tartozott.

Bizonyitvány nélküli cselédek fölfogadása mily veszedelemmel jár, elég utalnunk egy tegnapi ujdonságunkra. — Az a bizonyos „Betti“ nevü cseléd, ki urnőjétől ujév első napján 7000 frtot lopott el, s kinek szintén nem volt semminemü igazoló irata, asszonya sem tudván róla mást, mint hogy Bettinek hivják, egy rendőrileg jól ismert csavargónő, ki a mult évben szabadult ki — börtönből. A rendőrség különben már nyomában van a kedves Bettinek.

Szerencsétlenség történt a kolozsvári szinháznál. A fotagén-lámpa eldőlt, az olaj kiömlött, s az égő folyadék egy szinésznő ruhájába kapott bele. Sikerült azonban a megrémült nőt nagyobb veszélytől megszabaditani. A szerencsétlenség különben csak véletlenségből és nem vigyázatlanságból eredett.

— **Báró Kemény** Ferencz jan. 2-án meghalt. Az óconservativek éleseszü államférfiut veszitenek benne el.

— **Ez is dühös szerelmes.** A dühös szerelmeseknek akár egész külön rovatot lehetne nyitni, annyi van belőle. A legujabb kiadás egy szebeni fiatal ember, a kit miután kikosaraztak, elhatározta, hogy kedvese ha övé nem lehet, ne legyen másé sem, tehát — megöli a leányt. De annyit emlegette gyilkos szándékát, hogy a rendőrség végre is hüsre tette a kétségbeesett szerelmest, kinek pisztolya horderejéről olyan furcsa fogalmai voltak, hogy azt állitotta, miszerint 300 lépésről a fecskét is lelövi vele röptében.

A kovásznai kincskeresők. Mint a „Nemerében“ olvassuk Kovásznán, a hol a talált nagymennyiségü emlékekből, a nép egykori bánya-városra következtet, hetek óta ásóval, kapával fölfegyverzett székely embereket láthatni, a kik a Kovásznát környező hegyekben kincset keresnek, és elhatározták, hogy a rég elhamvadt ősök nagy mennyiségben elterjedt kincseit — minthogy azoknak ugy sincs arra több szükségök s épen semmit sem használ nékiek az arany és ezüst, felkeressék, kiássák s forgalomba hozzák azt. Régóta fárasztja elméjöket a kincs föltalálásának biztató reménye, mivel a szük terjedelmü ősi fekvőség különben is takarékosan jutalmazza verejtéket okozó kemény földmivelési munkájokat, s jó volna, ha nemcsak nyárban, de télben is aratni lehetne — a kétes siker családrend reményével talán, de a legnagyobb jutalomra is érdemes kitartással s mindenesetre csodálatraméltó erélylyel egy bizonytalan s nagyon is nehéz munkára vállalkoznak, mely sokaknak talán szánó mosolyával, vagy épen gunyos kinevetésével találkozhatik, holott a jelenetre tulajdonképen keserü könyeket kellene sirni a nép nyomasztó sorsa miatt, mely ily bizonytalan eredményü munkára is rá kényszerül.

„Pénz mindenre.“ Az ilynevü „emberbaráti“ intézetek, ugy látszik nemcsak Pesten, de Bécsben is nagyban „élnek és uralkodnak“ annyira, hogy számtalan viszszaéléseiket a városi tanács nagyban ostorozza. E napokban is, mint egy bécsi lapban olvassuk, több ily „pénz mindenre“ üzlet-tulajdonos 100 frt birsággal büntettettek. A nép helyesli a tanács eljárását.

Farsangi hir. Az orvostan hallgatók bálja a redout nagy termében január hó 19-kén fog megtartatni.

Az orsz. m. képzőművészeti társulat tárlatában ujabban Blau Tini, Maszák Hugoné (Barabás Ilona), Mészöly Géza és Van Hannentől vannak művek kiállitva s ugyanott látható az épitendő műcsarnok homlokzatának mintázata.

Táviratok.

Madrid, jan. 3. A tengerészeti miniszter Marquis de Molino Marseille-be utazott a király elfogadására.

Bukarest, jan. 3. A tanács elfogadta a kamara által megszavazott jövedéktörvényt s január 20-ig elnapolta magát.

Páris, jan. 3. Ma minisztertanács tartatott, a miniszterváltozásróli hir megczáfoltatik.

London, jan. 3. »Times« jelenti, hogy Serrano Portugáliába ment. — Uj-Südwalesben 5000 bányamunkás beszüntette a munkát.

Madrid, jan. 3. Egy deputátió megy a Numanica hajón Carthagenán át Marsaillba Alfonsért, ki Barcelonában kikötvén, onnan Valenciába, Madridba és Logronsba megy.

Róma, jan. 3. A „Liberté“ jelenti: A spanyol események tudomásulvétele után azonnal összeült a miniszter-tanács és elhatározá a barátságos érzelmü hatalmakkal egyetértőleg eljárni s közös aktió czéljából velük tanácskozni.

Brüssel, jan. 3. A lapok kétségbe vonják, hogy a belga kormány az uj spanyol kormányt már elismerte volna.

Páris, jan. 3. A „Moniteur“ szerint Mac-Mahon a jelen helyzetről tudósitást fogna közzé tenni.

Páris, jan. 2. (este). Megbizható értesülés szerint Don Alfons Párisból fogja kibocsátani a cortest összehivó decretumot. A spanyol követség személyzetének, mely ma Don Alfonsnál volt hódolatát kifejezni, azt felelte a király, hogy érzi feladatának nehézségét, de minden régi pártnak legkésőbb emreivel fogja magát körülvenni, s reméli, hogy a hadsereg segedelmével legelső óhajtását, Spanyolország békéje helyreállitását el fogja érni. Neki szándéka mondá Don Alfons mindeneknek királya lenni Spanyolországban. Espartero halálára szárnyaló hir, még nem bizonyult valónak.

Páris, jan. 2. (Este.) Ma ismételve értekezletet tartott több befolyásos képviselő a Palais Elysée-ben. Mac-Mahon fölhivása következtében, a képviselők mindegyike a legőszintébben előadta véleményét. Az elnök-tábornagy ugy véli czélját elérhetni, ha minden egyesnek nézetét kitudja s a képviselők fölfogása iránt tisztába jő. Habár az értekezlet részleteiről semmi köztudomásra nem jött, mégis teljes biztonsággal állithatni véli az „Agence Havas“, hogy a tárgyalások a legőszintébben folytak, s remélhető, hogy ezen értekezlet sokban elő fogja mozditani a félreértések s véleménykülönbség elháritását.

Páris, jan. 2. (Éjjel.) Mint mondják a Palais Elysée-ben tartott mai értekezleten León Say, Dufaure és Casmir Perier képviselők a köztársasági kormány szükségességét a hatalom átruházásának rendezésénél, 1780-ban kimondták. A balközép képviselői a nem személyes, a mérsékelt jobb tagjai a személyes septennatus mellett szóltak. Perier sajnálkozását fejezte ki a felett, hogy a mérsékelt balpárt az értekezletre meg nem hivatott.

Madrid, jan. 3. Rivera herczeg madridi katonai kormányzója, Scoto herczeg praefectussá, Perreno grófot polgármesterré neveztetett ki. Laserna az északi hadsereg parancsnoka Alfons pártjára állt. Carles Lenoberst, Beritz és Doregaray tábornok elhagyták Don-Carlost. Beritz több carlista zászlóaljjal Don-Alfons éljenzése közt vonult be Bilbaoba. Bilbao ki van világitva.

Lissabon, jan. 3. A kortes ma nyittatott meg. A trónbeszéd kiemeli a brasiliai kormány azon szives barátságát, melylyel a Paraban történtekről való utánkérdezést fogadta és megemliti a népiskolák és bevégzett vaspályákról szóló javaslatokat.

Bécs, jan. 4. (Offenheim per) A vádbeszéd nyereségvágyból családi állapit meg, a károsodott kincstárt képviseli Koller pénzügyi tanácsos, a magán károsultakat pedig Barychar udvari tanácsos. A vádirat felolvasása után Neuda védő kifogásolja Kramer és Steller szakértőket, kik ugymond a vasutak főigazgatóságától függnek s ez okból tárgyilagos itéletmondásra nem hivatottak; kifogásolja védő továbbá Barychart a magán károsultak képviselőjét is, mert őt a lemberg-czernovitzi vasut részvényes i képviselőjének nem lehet tekinteni.

—

Bécs, január 4. (Előbörze.) Hitel-részvény 226.—. Galicziai —.—. Államvasut 298.—. Rente —.—. 1860-as —.—. 1864-es —.—. Ezüst —.—. London —.—. Unio-bank 106.—50. Által. épitőbank —.—. Magy. földhitel 72.50. Angol-osztrák 138.75. Lombard —.—. Tramway —.—. Hitelsorjegy —.—. Napoleondor, —.—. Arany —.—. Frankfurt —.—. Porosz pénzutalv. —.—. Török sorsjegy 52.80. Angol épitőbank 41.—. Municipalbank —.—.

Bécs, január 4. (Megnyitás.) Hitelrészvény 226.50. Angol-osztrák 141.—.

Nemzetgazdaság.

Heti szemle a budapesti értéktőzsdéről. Az elmult hét az év végével esik össze. Kedvező alkalom nyilnék itt egy évi szemle összeállitására, azonban ezuttal csak heti kimutatásra szoritkozunk. Az irány nem változott jelentékenyen; a hangulat általában szilárd, anélkül azonban, hogy ennek folytán élénk forgalom fejlett volna ki. A legtöbb üzlet földhitelintézeti papirosokban volt. A hause-párt törekvései itt is, mint Bécsben erélyes ellentállásra találtak annyira, hogy nem tarthatván magát, visszavonulni kényszerült. Még kedvező börze-epochákban sem könnyü egyetlen papirost magosan felszöktetni, mennyivel nehezebb az a mostani időben.

Ilyes operátiónak értelmesebb s erősebb coulissierek által kell vezettetni, mint az a jelen esetben történt.

Egyéb értékekben az üzlet meglehetős szük körre szorult. Mai napság semmi esetben sem engageirozzák magukat, mert a jövő igen bizonytalan. Pénz-intézeteink s iparvállalataink nagyrésze — mult évi kedvezőtlen viszonyok daczára is kedvező eredményt mutathat föl — a részvényeket még sem veszik, mert — mint megjegyeztük, nemcsak hogy nincs biztositva a jövő, de félnek a kedvezőtlenebb viszonyoktól. A javulás csak az állampénzügyek consolidálása, s a kedvező termésekre való közel kilátással fog felállani, eddig meg kell elégednünk, ha a börze magatartása a jelentékeny fluktuátiók alatt legalább állandó marad.

A pénzüzletek, melyek rendszerint hatni szoktak a börze hangulatára, az év vége felé szintén hallgattak. A bilance-összeállitással foglalkoznak az intézetek legtöbbnyire, még azonban semmi bizonyosat nem lehet tudni az évi végeredményről.

A mai előbörze üzletnélküli volt, jegyeztetett: földhitel 73 és 72.75 közt, municipal 25, takarék- és hitelegylet 53.75, osztrák földhitel 227-ről 226.25-re szállt s ezen árfolyam szerint záródott.

A déli börzenyitánykor jegyeztetett: m. földhitel 72.75, zárlatkor ép ugy, áru 73, osztr. hitel 226.25, zárlatkor 226 pénz; áru 226.10, municipal 25—25.25, zárl. 25 pénz áru 25.25., tak. és hitelegylet 53.75. pénz. áru 54. orsz. központ. tak. 85. pénz, áru 86., pesti biztosító int., melynek idei szelvényeért 8 frtot fizetnek, mégis 62 kináltatott. Angol-magyar bank 25. árupénz nélkül. Magyar biztositó int. 1090-ig élénk, keresett, a kinálat csekély. Befektetett tőkékben a januáriusi szelvények hatása érezhető, melyekért a váltóüzletekben jövedékjegyek élénken vásároltattak. Vasuti kölcsön jegyeztetett 98.75, zárlat 98.75 pénz, áru 99, szőlődézsmaváltság 73 pénz, áru 73.25. — Az üzlet általában véve korlátolt volt.

—

Verseczi bortermelők egylete. Az országban legnagyobb bortermő határral biró Versecz városban több bortermelő ez őszön önkénytes borkiállitást és izlelést rögtönzött, mely érdekes eszmecserére és összehasonlitásra adott alkalmat, s ezért oly tanulságos volt, hogy decz. 22-én egy második kiállitás rendeztetett. Ezen 111 bormutatvány volt kiállitva, s a borászközönség érdeke annyira felébresztetett, hogy egy bortermelő egylet alakitásának eszméje élénk viszhangra talált. Rögtön 32 tagból álló szervező-bizottság alakult, melynek elnökévé Tracikievits Ede, jegyzőjévé Piekarsky Antal választattak. A beiratásnál számos tag jelentkezett, s pedig a különben ilyen kiállitások és egyesülésektől tartózkodó szerb nemzetiségüek közül is.

—

Franczia pezsgőbor üzlet. A Marne departementban van 16,500 hectar (28,660 hold) szőlő, melyből 2465 Vitry-le-français, 555 Chálons és 700 Saint-Menechould kerületekre esik. A rheimsi és epernay-i kerületekben legtöbb szőlővel beültetett terület található, és pedig az elsőben 7624, az utóbbiban 5587 hectar; ezen két kerületből származnak a legjobban becsült fajok. A következő táblázat ezen iparágnak folyvást előhaladó növekedését mutatja:

évben	száma a kivitt palaczkoknak	száma a Franczia-országban elfogyasztott palaczkoknak	összesen
1845.	4.380,214	2.255,438	6.635,652
1850.	5.001,044	1.705,735	6.706,779
1854.	7.878,320	2.528,719	10.407,039
1864.	9.851,138	2 934,996	12.786,134
1866.	10.413,455	2.782,777	13.196,122
1867.	10.283,886	3.218,343	13.502,229
1868.	10.876,585	2.924,268	13.800,853
1869.	12.810,194	3.104,596	15.914,690
1870.	13.858,839	3.623,461	17.487,300
1872.	17.001,124	3.367,537	20.368,661
1883.	18.917,779	3.464,059	22.381,838

Az eladott áru értékét legalább 60 millió frankra lehet becsülni. A vinczellérek szőlőiket vagy préselt boraikat igen jó áron adják el, mindig készpénzfizetés mellett s igy tulajdonuk értéke évről-évre emelkedik. Egy hectár szőlőnek értéke harmincz év alatt négyszeresre emelkedett.

—

A német birodalom földmivelési tanácsának legujabb határozatai. 1) A vidéken gazdasági folytatólagos tanfolyamok (Fortbildungsschulen) állittassanak. 2) A marhavész és hasonló betegségek elháritására az egész birodalomra kiterjedő törvény által kiván hatni. 3) Haszonállatok vasuti szállitásának gyorsitása czéljából, főleg a tenyészállatok, ha nagyobb távolságba küldetnek, dijemelés nélkül lehetőleg a személy- és vegyesvonatokkal szállittassanak. 4) A marhakereskedésnél szükséges szavatolás kérdése rendeztessék. 5) A jég elleni biztositás ügye tanulmány tárgyává tétessék, és ha hiányok mutatkoznak, azok orvoslása czéljából javaslatok készittessenek. 6) A gazdasági termények piaczi árainak közlésére nézve oda kiván hatni, hogy e közlések Németország lapjaiban egyenlő mérték és sulyt vegyenek alapul.

Felelős szerkesztő: Halász Imre.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.